

Fredningsnævnet for Bornholm

Damgade 4A

3700 Rønne

bornholm@fredningsnaevn.dk

Den 14. november 2025

FN-BOR-08-2024

Anmodning om fredning af arealer i Paradisbakkerne i Bornholms Regionskommune

Afgørelse om at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøvurdering i forbindelse med behandlingen af forslaget om fredning af arealer i Paradisbakkerne i Bornholms Regionskommune

Denne afgørelse indeholder ikke en stillingtagen til, om der skal gennemføres en fredning eller i hvilket omfang, men er alene en afgørelse om, at fredningsforslaget ikke skal gennemgå en miljøvurdering, før fredningsnævnet kan træffe afgørelse om fredningsforslagets eventuelle gennemførelse.

Indholdsfortegnelse:

Side 1:	Sagens baggrund
Side 2:	Regelgrundlaget for afgørelsen
Side 2:	Det faktiske grundlag for afgørelsen
Side 12:	Høring af berørte myndigheder
Side 16:	Fredningsnævnets afgørelse
Side 17:	Klagevejledning

Sagens baggrund

Danmarks Naturfredningsforening har den 12. april 2024 rejst fredningssag til fredning af arealer i Paradisbakkerne i Bornholms Regionskommune, i alt ca. 642 ha.

Det fremgår af fredningsforslaget, at fredningen har til formål

- at bevare og forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten, med særlig vægt på at skabe en mosaik af ekstensivt naturnær drevet skov med hjemmehørende arter og sammenhængende lysåbne naturområder som heder, overdrev, moser og enge,
- at sikre og forbedre de landskabelige og kulturhistoriske værdier i området,
- at sikre de geologiske interesser,

- at medvirke til at sikre gunstig bevaringsstatus af arter og naturtyper, som Natura 2000-område nr. 186 er udpeget for,
- at skabe grundlag for naturpleje,
- at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for at færdes i området ved etablering og fastholdelse af sammenhængende stisystemer

Fredningsforslaget har tidligere været annonceret og udsendt med bilag, herunder sagsrejsers screeningsnotat, til lodsejere, myndigheder og naturinteressenter. Fredningsforslaget med bilag og kort over området, der foreslås fredet, er tilgængeligt her: <https://fredningsnaevn.dk/annonceringer/2024/fredningsforslag-for-paradisbakkerne-i-bornholms-regionskommune>

Regelgrundlaget for afgørelsen

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 2, stk. 1, nr. 1, at loven finder anvendelse på planer og programmer, som enten fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter eller medfører krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger, og som udarbejdes eller vedtages af en myndighed, udarbejdes med henblik på Folketingets vedtagelse af planer og programmer via en lovgivningsprocedure og udarbejdes i henhold til love, administrative retsfor skrifter eller administrative beslutninger.

Det fremgår af § 2, stk. 3, at loven også finder anvendelse på ændringer i planer og programmer.

I miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 1, 2 og 3, er anført de typer af planer og programmer, hvor det er obligatorisk at udarbejde en miljørapport og foretage en miljøvurdering.

I miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, er anført de typer af planer og programmer, som skal undergå en screening med henblik på at vurdere, om der skal udarbejdes en miljørapport og foretages en miljøvurdering.

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, nr. 1, at myndigheden skal gennemføre en vurdering af, om planer og programmer kan få væsentlig indvirkning på miljøet, når disse er omfattet af stk. 1, nr. 1, og kun fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller angiver mindre ændringer i sådanne planer eller programmer, og det fremgår af lovens § 8, stk. 2, nr. 2, at vurderingen af, om planer og programmer kan få væsentlig indvirkning på miljøet også skal gennemføres, hvis disse i øvrigt fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser og kan forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet.

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 10, at myndigheden træffer afgørelse om, hvorvidt planer og programmer efter § 8, stk. 2, er omfattet af kravet om miljøvurdering. Ved afgørelsen skal myndigheden inddrage de relevante kriterier i lovens bilag 3 og resultaterne af høringerne efter lovens § 32.

Det faktiske grundlag for afgørelsen

Det område, som et fredningsforslag omfatter, skal i henhold til miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, nr. 1, screenes, fordi fredningsforslaget er omfattet af lovens § 8, stk. 1, nr. 1.

Efter orientering fra Miljøstyrelsen af 22. maj 2018 om reglerne for miljøvurdering af fredningsforslag, skal sagsrejsere vurdere, om forslaget er omfattet af miljøvurderingsreglerne samt tilvejebringe det faktuelle grundlag for miljøvurderingen.

Danmarks Naturfredningsforening har sammen med fredningsforslaget udarbejdet et screeningsnotat (forslagets bilag 4), hvoraf fremgår blandt andet:

”...

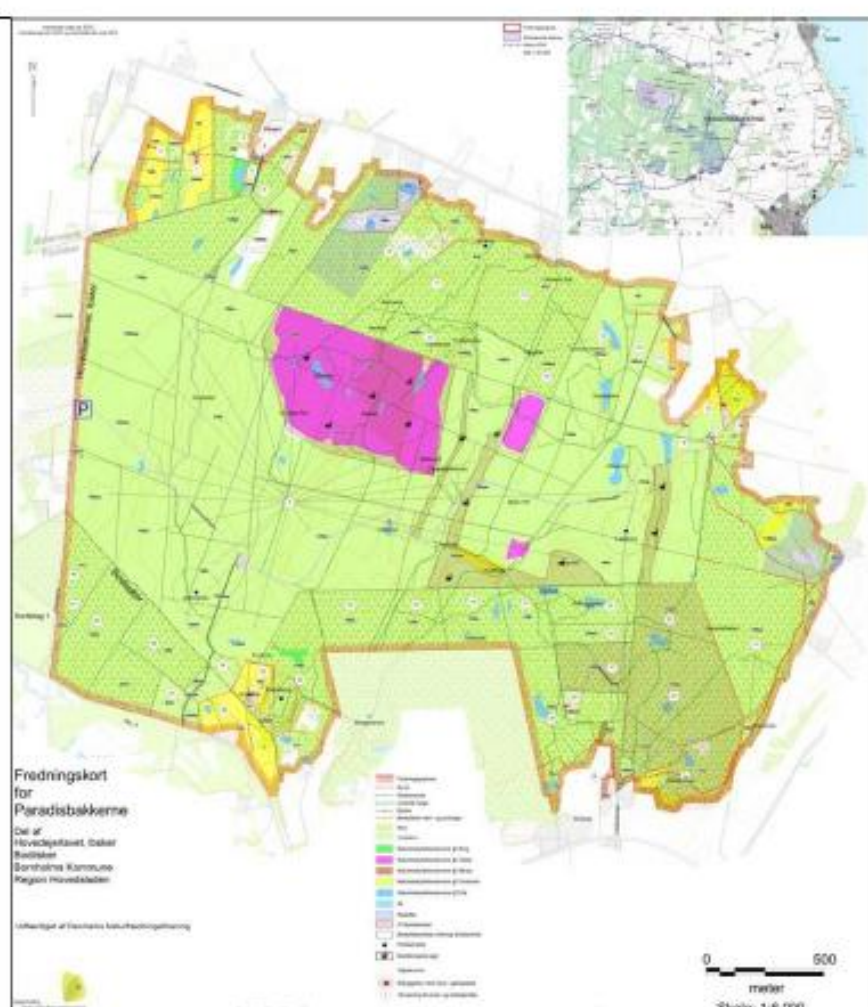
Ifølge §8, stk. 2 1-2 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (LBK nr. 4 af 3. januar 2023) skal myndigheden vurdere, om planer og programmer omfattet af lovens § 8, stk. 1, og som kun fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller angiver mindre ændringer i planer og programmer, kan få væsentlig indvirkning på miljøet, og der derfor skal udarbejdes en miljøvurdering.

Jf. orientering fra Miljøstyrelsen af 22. maj 2018 om reglerne for miljøvurdering af fredningsforslag, skal sagsrejsere vurdere, om forslaget er omfattet af miljøvurderingsreglerne samt tilvejebringe det faktuelle grundlag for miljøvurderingen. Det er fredningsnævnet, der forestår at sende materialet i høring samt at modtage høringssvar, og det er ligeledes fredningsnævnet, der på baggrund af det tilvejebragte materiale træffer afgørelse om miljøvurdering.

Sagsrejserne har vurderet, at fredningsforslaget er omfattet af lovens § 8, stk. 2 og har derfor foretaget en screening af de forventede miljøkonsekvenser som følge af fredningsforslaget. Screeningen er foretaget med udgangspunkt i kriterierne i bilag 3 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter, og vurderingen fremgår af nedenstående skema.

Det er fredningsnævnet, der jf. § 10 i miljøvurderingsloven træffer endelig afgørelse om hvorvidt der er krav om miljøvurdering eller ej på baggrund af oplysningerne i screeningskemaet.

Titel	Fredningsforslag for
Beskrivelse af fredningsforslaget	Fredningsforslaget omfatter ca. 642 ha Fredningen har til formål, • at bevare og forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten, med særlig vægt på at skabe en mosaik af ekstensivt naturnær drevet skov med hjemmehørende arter og sammenhængende lysåbne naturområder som heder, overdrev, moser og enge, • at sikre og forbedre de landskabelige og kulturhistoriske værdier i området, • at sikre de geologiske interesser, • at medvirke til at sikre gunstig bevaringsstatus af arter og naturtyper, som Natura 2000-område nr. 186 er udpeget for, • at skabe grundlag for naturpleje, • at sikre og forbedre offentlighedens muligheder for at færdes i området ved etablering og fastholdelse af sammenhængende stisystemer

Kort over området	 Fredningskort for Paradisbakkerne Del af Hovedejendommen, tidligere Rønne Kommune, Bornholms Regionskommune Indeholder af Bornholms Naturhistorisk Museum Skala: 1:5.000	
Ansvarlig myndighed	Fredningsnævnet for Bornholm	
	Retten på Bornholm Damgade 4 A 3700 Rønne	
Sendes i høring hos	Miljøstyrelsen og Bornholms Regionskommune	
Omfatter fredningsforslaget forhold, der efter lovens § 8, stk. 1, nr. 1 og 2, betyder, at der skal udarbejdes miljørapport og -vurdering?:		
Er fredningsforslaget omfattet af lovens bilag 1 eller 2? (udgør rammen for fremtidige anlægstilladelser)	Nej	Forslaget udgør ikke rammen for fremtidige anlægstilladelser.
Medfører fredningsforslaget krav om miljøvurdering af virkning på et internationalt naturbeskyttelsesområde? (forventes at medføre	Nej	Området er beliggende i Natura 2000-området nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Fredningen får bl.a. til formål at bevare og forbedre naturværdierne, med særlig vægt på at skabe en mosaik af ekstensivt naturnær drevet skov med hjemmehørende arter og sammenhængende lysåbne naturområder

væsentlig påvirkning af natura 2000-områder)		som heder, overdrev, moser og enge, samt at medvirke til at sikre gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Fredningen vil derfor direkte understøtte målsætningerne i Natura 2000-planen, men vil være underlagt rammerne i både Natura 2000-planer og tilhørende handleplaner. Fredningsforslaget indeholder ikke naturgenopretningsforslag eller lign. så som f.eks. en vandstandshævning, som vil kunne påvirke hele eller dele af områdets udpegningsgrundlag væsentligt og derved udløse krav om en konsekvensvurdering. Samlet set vurderes fredningsforslaget at have en neutral eller positiv effekt på Natura 2000-området. (Se væsentlighedsvurdering nederst i denne screening)
--	--	--

Indvirkning på miljøet

Miljøparametre	Væsentlig betydning	Mindre betydning	Ingen betydning	Bemærkninger
Fredningsforslagets indvirkning på eller relevans for anden planlægning, lovgivning, projekter og aktiviteter			X	Fredningen understøtter kommuneplanens udpegninger som bevaringsværdige landskaber, større sammenhængende landskaber, område med naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser, værdifulde kulturmiljøer og geologiske bevaringsværdier. Der er inden for fredningsområdet udlagt to områder til råstofgraveområder. Fredningen stiller ikke krav til driften af disse områder, og forhindrer ikke yderligere indvinding af råstoffer. Der er ingen vedtagne eller planlagte

				lokalplanområder inden for fredningsområdet.
Vurdering af fredningsforslagets miljømæssige indvirkning i forhold til størrelse, geografisk udbredelse og indbyrdes påvirkning			X	En stor del af fredningsområdet er allerede fredet og/eller omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og/eller fredskov og er beliggende inden for Natura 2000. Fredningen vil derfor understøtte den eksisterende beskyttelse. Forslaget vurderes ikke at have miljømæssige indvirkninger på de nævnte forhold.
By- og kulturmiljø				
Bymiljø/bygninger			X	Paradisbakkerne udmærker sig bl.a. ved, at stort set hele området er ubebygget. Fredningen berører ikke bestående bymiljøer eller bevaringsværdige bygninger.
Fortidsminder			X	I den sydlige del af fredningsområdet ligger Gamleborg, der er udpeget som værdifuldt kulturmiljø. Gamleborg er en tilflugtsborg fra ældre jernalder. Desuden rummer fredningsområdet et andet fortidsminde i form af et skåltegn fra bronzealderen. Fredningen indeholder en bestemmelse om at plejemyndigheden skal udføre pleje af Gamleborg, i overensstemmelse med gældende bekendtgørelse, og således, at fortidsmindet bevares og fremstår tydeligt i landskabet. Fredningen får bl.a. til formål at sikre og forbedre de kulturhistoriske værdier i området, og vil derfor understøtte bevaringen af fortidsminderne.
Befolkningens sundhed/sikkerhed				
Handicappede og mobilitetshæmmede personer			X	Fredningen beskytter mod forringelse af eksisterende adgangs- og færdselsmuligheder og sikrer opretholdelsen af offentlig adgang.
Brand, eksplosion, giftpåvirkning			X	Fredningen giver ikke mulighed for anvendelse af området til aktiviteter, der kan give risiko for brandfare, eksplosion eller giftpåvirkning. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der kan foretages kontrolleret afbrænding af hedearealer som led i naturpleje såfremt denne skønnes nødvendig og kan udføres efter gældende regler.

Forurening				
Jordforurening, håndtering og flytning			X	Ingen relevante forhold.
Vand				
Grundvandsforhold		X		Fredningen vil understøtte beskyttelsen af grundvandsinteresserne i området, da brug af pesticider forbydes i de dele af skovene, der skal drives naturnært.
Jord				
Jordbund og jordarealer			X	Ingen relevante forhold inden for fredningsområdet.
Luft				
Luftforurening og påvirkning af luftkvaliteten			X	Ingen relevante forhold inden for fredningsområdet.
Klima				
Klimatiske faktorer som drivhusgasser, klimatilpasning mv.		X		Fredningen vil have en neutral til positiv effekt på CO ₂ -emissionen, da skov lagrer CO ₂ . Løvtræer som bøge og eg vil binde mere CO ₂ på grund af den længere omdriftstid end nåletræer der efter skovning benyttes til flis eller anden brændsel. Med fredningen vil andelen af løvtræer på sigt blive større end nu.
Trafik				
Trafikafvikling/-belastning samt trafikstøj og trafiksikkerhed			X	Fredningen medfører ikke ændringer i adgangsveje, trafikafvikling eller eksisterende vejforløb.
Natur				
Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura2000, Ramsar mv.)		X		Fredningen vurderes at være neutral eller positiv i forhold til Natura 2000-område nr. 186 "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne". Fredningen sikrer området mod bebyggelse og andre anlæg, som ville kunne påvirke udpegningsgrundlaget væsentligt. Fredningen fastlægger ikke konkrete foranstaltninger, som vil kunne påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget væsentligt. Derimod tilvejebringer fredningen muligheden for at udarbejde en plejeplan under rammerne af Natura 2000-planlægningen i området, som derigennem vil understøtte målsætningerne i Natura 2000-planen. (se uddybende væsentlighedsvurdering nederst i denne afgørelse)
Sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr, planter eller				Fredningen får bl.a. til formål at bevare og forbedre områdets naturværdier og

naturtyper, herunder arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV		X		øge biodiversiteten, med særlig vægt på at skabe en mosaik af skov og lysåbne sammenhængende naturtyper. Samtidig skal plejen tilrettelægges således, at den i særlig grad skal tage sigte på bevaring af sårbare og sjældne arter. Fredningen vil derfor understøtte de særligt sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr og planter som bl.a. løvfrø, engperlemorsommerfugl og pyramide-læbeløs.
Naturbeskyttelse (§3)		X		Fredningen vil medføre en plejeret for Bornholms Regionskommune, og derved muligheden for at forhindre, at de beskyttede naturtyper forringes og vokser ud af beskyttelsen. Samtidig sikrer fredningen en udvidelse og sammenhæng mellem lysåbne naturtyper, hvorved robustheden øges.
Spredningskorridorer/økologiske forbindelser		X		Hele området er i dag en økologisk forbindelse, jf. kommuneplanen. Fredningen vil medvirke til at opretholde og forbedre områdets værdi som spredningskorridor/økologisk forbindelse, da fredningen sikrer bevarelse af naturværdierne og sikrer at naturværdierne på sigt forbedres.
Landskab				
Bevaringsværdige landskaber, geologi, kystlandskaber mv.			X	Fredningen vil understøtte de kultur- og naturlandskabsværdier, som Paradisbakkerne udgør i dag, og som har medført udpegning af området til bevaringsværdigt landskab. Således vil fredningen sikre, at området fastholdes som en mosaik af skov og lysåbne naturområder og med synlige sprækkedale.
Andet				
Kumulativ effekt sammen med andre planer og projekter			X	Ingen relevante forhold
Miljøpåvirkning af grænseoverskridende karakter			X	Ingen relevante forhold

Myndighedens konklusion

	ja	nej	Uddybning
Giver resultatet af screeningen anledning til at antage, at fredningsforslaget vil			

kunne påvirke miljøet væsentligt, således, at det er omfattet af krav om miljøvurdering?:			
---	--	--	--

Væsentlighedsvurdering Særligt om Natura 2000 og bilag IV-arter

Hele det foreslåede fredningsområde ligger inden for Natura 2000-område nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne, som består af habitatområde nr. 162 og fuglebeskyttelsesområde nr. 80.

Udpegningsgrundlaget for området er:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 162		
Naturtyper:	Søbred med smårter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Hængesæk (7140)	Avneknippemose* (7210)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Indlandsklippe (8220)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Vinteregeskov (9170)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Bred vandkalv (1081)	Lys skivevandkalv (1082)
	Stor vandsalamander (1166)	Bechsteins Flagermus (1323)
	Damflagermus (1318)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 80		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Rød glente (Y)
	Rørhøg (Y)	Hvepsevåge (Y)
	Engsnarre (Y)	Plettet rørvagtel (Y)
	Trane (Y)	Perleugle (Y)
	Sortspætte (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Der er inden for fredningsområdet forekomster af de lysåbne habitatnaturtyper indlandsklippe, tør hede, hængesæk, rigkær og surt overdrev. Desuden er der forekomster af skovnaturtyperne stilk-egekrat, ege-blandskov, elle- og askeskov og bøg på mor.

En række af de kortlagte lysåbne naturområder inden for fredningsområdet har moderat eller ringe tilstand, andre har god tilstand, jf. statens kortlægning. Desuden er der endnu

ikke udarbejdet et tilstandsvurderingssystem for skovnaturtyperne og heller ikke for indlandsklipper, hvorfor en lang række af de kortlagte naturtyper ikke er tilstandsvurderet.

I Natura 2000-områderne er det helt overordnede mål, at naturtyperne og arterne på udpegningsgrundlaget for habitatområdet opnår gunstig bevaringsstatus, samt at sikre, at der træffes foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivet.

Med fredningen følger, at plejemyndigheden skal udarbejde en plejeplan for hele det fredede område, og at driften af skov- og naturarealer til enhver tid skal ske inden for rammerne af den gældende Natura 2000-plan og dertil hørende handleplan. Fredningsbestemmelsen om naturnær skovdrift er således formuleret ud fra de kriterier, der gælder i Miljøstyrelsens praksis, når der anmeldes afdrift i skovhabitatnaturtyper, jf. Natura 2000-anmeldeordningen. Fredningen er således ikke lempeligere end Natura 2000-praksis, og er heller ikke til hinder for, at arealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn. Samtidig fremgår det af fredningsbestemmelserne, at plejen skal tilrettelægges således, at arter der er karakteristiske for de pågældende naturtyper bevares og fremmes.

Det fremgår af fredningsforslaget, at i alt ca. 35 ha skovdækkede arealer, skal udvikles til overvejende lysåben natur. Fredningen tager dog højde for, at der i dele af disse arealer kan være udviklet skovhabitatnatur, levesteder for arter på udpegningsgrundlaget eller levesteder for andre sjældne og/eller truede arter, hvorfor hensynet til disse kan vægtes højere. Udviklingen af ny lysåben natur skal kæde eksisterende naturområder sammen og gøre dem større og derved mere robuste.

Fredningsforslagets bestemmelse om øvrig skov sigter på at øge biodiversiteten på sigt ved at fastlægge, at der ved fremtidig afdrift kun må genplantes med blandskov med hjemmehørende arter.

På trods af at damflagermus er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet, findes arten ikke i Natura 2000-området, jf. Natura 2000-plan 2022-2027. Yderligere fremgår det af basisanalysen tilhørende Natura 2000-planen, at bechsteins flagermus formentlig kun er tilknyttet ét skovområde i Almindingen, og altså heller ikke forekommer i Paradisbakkerne.

Lys skivevandkalv og stor vandsalamander er således de eneste arter på udpegningsgrundlaget for habitatområdet, som er registreret i Paradisbakkerne. Lys skivevandkalv er kun registreret en enkelt gang, i 2007. Begge arter er tilknyttet vand. Fredningen vil understøtte en god naturtilstand og øget biodiversitet, og ændrer ikke på, at der skal tages de rette hensyn til arterne, hvis der f.eks. gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til oprensning af en sø. Fredningen vil derfor ikke påvirke arter på udpegningsgrundlaget væsentligt.

Fredningsforslaget omfatter udlægning af et nyt stiforløb i den sydøstlige del af området, der vil gå gennem et skovbevokset område, overvejende løvtræsområde, og herunder områder kortlagt som stilk-egekrat og elle- og askeskov. Traceet er lagt, hvor der tidligere

har været en trampesti, og den nye sti skal etableres som enten en trampesti eller en 1 meter bred sti, der kan slås maskinelt. Et nyt stiforløb vil kunne medføre slitage på bundflo-
raen i stiens trace, enten som følge af slid ved stiens anvendelse, eller som følge af slå-
ning. Det vurderes, at omfanget af sådan påvirkning ikke vil være af et omfang, der vil
betyde, at naturtyperne påvirkes væsentligt, da kun en beskeden del af skovhabitatnatur-
typerne vil blive påvirket. Samtidig vil fredningen understøtte udviklingen af mere skov-
habitatnatur på sigt.

Af de 10 ynglefuglearter på udpegningsgrundlaget for området, er det kun trane og rød-
rygget tornskade, der ifølge den reviderede basisanalyse 2022-2027 for området og Na-
turdata, Danmarks Miljøportal, er registreret som ynglende i Paradisbakkerne i den sene-
ste overvågningsperiode. Perleugle forekommer dog formentlig også, men kan være over-
set på grund af dens tilknytning til tæt nåleskov og skjulte levevis.

Mens trane yngler i mere eller mindre åbne, uforstyrrede moser, hedemoser og andre våd-
områder, yngler rødrygget tornskade i lysåbne naturtyper som heder og overdrev med
spredt forekomst af træer og buske, eller på nyligt ryddede skovarealer. Etableringen af
en sti gennem overvejende løvskovsarealer vil derfor ikke påvirke de to arter væsentligt.

Perleugle registreres jævnligt på Bornholm. I alt er den registreret ca. 250 gange i dette
århundrede på øen. Perleugle er registreret som ynglende en enkelt gang i Paradisbak-
kerne, i 2014, men arten kan sagtens være overset som ynglefugl, da den ikke gør meget
væsen af sig på ynglepladsen. Perleugle yngler typisk i gamle sortspættehuller, men kan
også finde på at bruge opsatte redekasser og naturlige hulheder i gamle træer. Imidlertid
findes sortspætten ikke længere på Bornholm. Fredningsbestemmelsen om naturnær
skovdrift vil dog på sigt øge mængden af døende træer og dødt ved, og vil derfor fremme
hulheder i træer, som potentielt kan anvendes af perleugle.

Fredningens bestemmelser om driften af arealerne vil således ikke påvirke naturtyper og
arter på udpegningsgrundlaget væsentligt, men vil medvirke til at understøtte målsætning-
erne om gunstig bevaringsstatus for naturtyper og de tilknyttede arter på udpegnings-
grundlaget.

Bilag IV-arter

Der er i Paradisbakkerne registreret løvfrø, markfirben, stor vandsalamander og springfrø,
som alle er omfattet af habitatdirektivets bilag IV over strengt beskyttede arter, og hvis
yngle- og rasteområder ikke må ødelægges.

Mens markfirben er tilknyttet lysåbne naturområder som hede og overdrev, yngler løvfrø,
stor vandsalamander og springfrø i vand, men opholder sig store dele af året på land.
Fredningen vil, i overensstemmelse med den til enhver tid gældende Natura 2000-plan og
tilhørende handleplan, sætte rammerne for driften og naturplejen i området. Formålet med
fredningen er bl.a. at bevare og forbedre naturværdierne, og med bestemmelsen om, at
der skal etableres mere lysåben natur, der kædes sammen med eksisterende lysåbne natur-
områder, vil arealet med potentielle yngle- og rasteområder for markfirben øges. Det

samme gælder rasteområderne for løvfrø og stor vandsalamander. Samtidig vil andelen af blandskov øges over tid, hvilket vil betyde flere potentielle rasteområder for springfrø.

Det er sagsrejsers vurdering, at fredningsforslaget ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter.

Konklusion

Med baggrund i ovenstående resultater af screening for eventuelle miljømæssige konsekvenser af det foreliggende fredningsforslag for Paradisbakkerne, er det sagsrejsers vurdering, at fredningsforslaget ikke påvirker naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget væsentligt, men alene vil have uvæsentlige miljømæssige konsekvenser, der helt overvejende er positive for naturen, landskabet og miljøet.

...”

Foreningen Bevar Paradisbakkerne har kritiseret miljøvurderingen og anført:

”...

Miljøvurderingen er overordnet set udokumenteret spekulation. Her under er tre eksempler: Miljøvurdering: Natur: “Fredningen fastlægger ikke konkrete foranstaltninger, som vil kunne påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget væsentligt. Derimod tilvejebringer fredningen muligheden for at udarbejde en plejeplan under rammerne af Natura 2000-planlægningen i området, som derigennem vil understøtte målsætningerne i Natura 2000-planen. (se uddybende væsentlighedsvurdering nederst i denne afgørelse)” - Hvad menes der med “væsentligt”? Det kan ikke være en frednings formål, at skabe muligheder/instrumenter til anden lovgivning.

Væsentlighedsvurdering side 2, andet afsnit: “Samtidig fremgår det af fredningsbestemmelserne, at plejen skal tilrettelægges således, at arter der er karakteristiske for de pågældende naturtyper bevares og fremmes.”. Dette fremgår ikke af bestemmelserne!

Miljøvurdering: Klimatiske faktorer: Urigtigt. Nåletræer gror hurtigere og optager derfor mere CO₂. Færre nåletræer => mindre tilvækst => mindre CO₂-optag. Fredningsforslaget vil derfor have en negativ effekt på CO₂-balancen.

...”

Høring af berørte myndigheder

Fredningsnævnet har i medfør af miljøvurderingslovens § 10 og § 32, stk. 1, nr. 1, anmodet Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (tidl. Miljøstyrelsen) og Bornholms Regionskommune om en udtalelse i anledning af screeningen af fredningsområdet.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har i en udtalelse af 25. juni 2025 ikke haft bemærkninger imod screeningsnotatets oplysninger, men har påpeget, at det på det offentlige møde blev oplyst, at § 13 om "Plejemyndigheden udfører pleje, herunder rydning af vegetation, af Gamleborg" skulle læses som en mulighed for plejemyndigheden. I screeningsskemaet fremgår det som en forpligtigelse for plejemyndigheden (under emnet "fortidsminder").

Bornholms Regionskommune har den 26. juni 2025 udtalt:

”...

BRK er generelt af den opfattelse at fredningens konsekvenser ikke er tilstrækkeligt beskrevet og vurderet.

BRK har i tidligere høringssvar generelt om forslaget skrevet:

”Det er et meget stort område, der ønskes fredet og det berører mange lodsejere. Af de grunde, og fordi det er et meget varieret skov/naturområde er det ekstra vigtigt at baggrunden for fredningen, og det der opnås med fredningen, er tilstrækkeligt belyst og også tilstrækkeligt detaljeret belyst. Det vurderes ikke at være tilfældet.

Forslaget er generelt upræcist i forhold til nuværende biologiske og landskabelige forhold, som ikke præciseres eller er kortlagt tilstrækkeligt. Der savnes en bedre registrering af nuværende biotoper og deres værdi, og det kan derfor ikke vurderes, om den fremtidige skov egentlig bliver mere artsrig.

Det er også uklart hvordan skovbilledet bliver på sigt med de foreslåede fredningsbestemmelser. Det gælder især bestemmelserne om træartsvalg. Hvis der stort set kun bliver blandet løvskov vil landskaberne ændres væsentligt og det vil muligvis på sigt blive en mere ensartet bevoksning hvor terrænforholdene og den særlige geologi sløres. Der vil også være skovtyper der forsvinder. F.eks. de områder der præges af en meget åben ”nordisk” skovtype med blandede bevoksninger præget af fyrretræer med blåbær og urter i bunden. I fredningsforslaget tages der ikke hensyn til jordbund. Er der vådt/tørt eller er jordlaget tykt eller tyndt ovenpå klippen.”

”Det er kommunens vurdering at fredningsforslaget i højere grad bør tage udgangspunkt i Paradisbakkernes helt særlige geologiske forhold med de mange tætliggende sprækkedale. Det nuværende skovlandskab er dannet på baggrund af de helt specielle vækstforhold, der findes. (Højtliggende klippe, tyndt muldrag og mosaik af tørre og våde områder og åben skov og mere tæt skov)”

”Paradisbakkerne er i dag et meget varieret naturområde med rigtig mange forskellige naturtyper og levesteder for dyr og planter. Generelt er der flere arter knyttet til hjemmehørende arter og løvtræer. Men man kan frygte at det – på sigt – bliver en mere ensartet skov generelt set, og de arter der lever i denne skovtype favoriseret. Dem bliver der flere af. Mens de arter der lever i andre naturtyper bliver der færre af. Man kan frygte at den meget varierede skov, som er en mosaik af forskellige skovtyper og naturområder, vil forsvinde og det bliver mere ensartet.”

I forhold til det udfyldte screeningsskema har vi følgende bemærkninger:

I bilag 4 står (Første afsnit)

Ifølge §8, stk. 2 1-2 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (LBK nr. 4 af 3. januar 2023) skal myndigheden vurdere, om planer og programmer omfattet af lovens § 8, stk. 1, og som kun fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller angiver mindre ændringer i planer og programmer, kan få væsentlig indvirkning på miljøet, og der derfor skal udarbejdes en miljøvurdering.

Det er kommunens vurdering at fredningsforslaget er omfattet af §8 stk 1 nr 1. Dette mener vi på baggrund af, at fredningsforslaget sætter rammer for den fremtidige skovdrift i form af krav til træartsvalg og sammensætning indenfor fredningens område. Ændret anvendelse af skov indgår i bilag 2, punk 1d. Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i sag nr. 23/07929 vurderet at omlægning af skovdrift fra en driftsform til en anden også hører under bilag 2, punkt 1d.

Det bør derfor overvejes om der ikke burde stå ja i skemaet på side 2 hvor der står:

Er fredningsforslaget omfattet af lovens bilag 1 eller 2? (udgør rammen for fremtidige anlægstilladelser)	Nej	Forslaget udgør ikke rammen for fremtidige anlægstilladelser.
---	-----	---

Vi mener ikke at undtagelsen i §8 stk 2 nr 1, om at en plan kan behandles ved en screening, når der er tale om et mindre område på lokalt plan, kan finde anvendelse, alene pga. størrelsen af arealet.

Af den grund anbefales det at der laves en miljøvurdering af de relevante forhold.

Ligeledes bør det overvejes om der ikke også burde stå ja her:

Medfører fredningsforslaget krav om miljøvurdering af virkning på et internationalt naturbeskyttelsesområde ? (forventes at medføre	Nej	Området er beliggende i Natura 2000-området nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Fredningen får bl.a. til formål at bevare og forbedre naturværdierne, med særlig vægt på at skabe en mosaik af ekstensivt naturnær drevet skov med hjemmehørende arter og sammenhængende lysåbne naturområder
---	-----	---

Med begrundelse i at hele området er udpeget til Natura 2000 område.

Det er altså et ganske stort del af Natura 2000 området, der påvirkes og forandres over tid..

Det vurderes i det hele taget at påvirkning af

- Natur – internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000, Ramsar mv)
- Sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr, planter eller naturtyper, herunder arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV
- Bevaringsværdige landskaber, geologi, kystlandskaber mv ikke er tilstrækkeligt belyst.

Dette begrundes bl.a. i at det er et meget stort og meget varieret område. Både natur- og landskabsmæssigt.

De landskabelige konsekvenser over tid – altså hvordan ser skovbilledet ud om f.eks 70 år - er ikke tilstrækkeligt belyst. Kun helt overordnet.

F.eks. kan man frygte at mange af sprækkedalene, der gør Paradisbakkerne til et helt unikt geologisk landskab, kunne "forsvinde" i blandet løvskov og blive mindre tydelige end i dag. Dette er ikke belyst.

...”

Foranlediget af Bornholms Regionskommunes bemærkninger, har Danmarks Naturfredningsforening den 30. juni 2025 anført:

”...

Nuværende biotoper

Som ved udarbejdelsen af ethvert andet fredningsforslag har DN anvendt offentligt tilgængelige data. Det omfatter blandt andet brug af Miljøportalens Arealinformation og Miljøgis. Disse datakilder leverer bl.a. statslige og kommunale data, der efter DN's opfattelse er fuldt ud tilstrækkelige til en vurdering af fredningsforslagets konsekvenser for natur, miljø mv.

Derudover har DN foretaget besigtigelser og inddraget lokal viden.

Landskabsbilledet

Fredningen vil bl.a. få til formål at bevare og forbedre både naturværdierne og de landskabelige værdier.

DN stiller sig uforstående over for Regionskommunens bemærkning om at de foreslåede bestemmelser om træartsvalg skulle få negative konsekvenser for de landskabelige forhold i området. DN kan således ikke genkende billedet af, at blandskov (med op til 40 % nål) skulle sløre landskabet i højere grad end rene nåletræsbevoksninger.

Med fredningsbestemmelserne er der lagt op til at en række arealer, herunder sprækkedale, skal overgå til overvejende lysåben natur. Dette skal understøtte udviklingen af naturtypen indlandsklit og samtidig fremhæve sprækkedalene som landskabelige og geologiske værdier. Desuden har DN, efter ønske fra Bornholms Regionskommune, udlagt et areal præget af fyrretræer med blåbær og urter til overvejende lysåben natur, hvilket betyder, at skovtypen ”nordisk” kan bevares.

Det bemærkes desuden, at Regionskommunen med den eksisterende fredning ”Paradisbakkerne” har hjemmel til at sikre, at de karakteristiske sprækkedale ikke udviskes. Dette videreføres med fredningsforslaget, hvor flere af sprækkedalene udlægges til overvejende lysåben natur.

Naturværdierne

Natura 2000-område nr. 186 er udpeget for at beskytte en række naturtyper, herunder de lysåbne naturtyper indlandsklippe, tør hede, kalkoverdrev, surt overdrev og skovnaturtyperne bøg på muld, bøg på mor, vinteregeskov, ege-blandskov, stilk-egekrat og elle- og askeskov.

Det er bl.a. disse naturtyper, som skal sikres gunstig bevaringsstatus i området. Der forekommer ikke skovnaturtyper med ikke-hjemmehørende arter på udpegningsgrundlaget.

De foreslåede fredningsbestemmelser skal sikre, at der sker en udvikling mod mere habitat-skovnatur og lysåben habitatnatur og vil derfor direkte understøtte Natura 2000-planen for

området.

DN stiller sig uforstående over for Regionskommunens bekymring for, at der med de foreslåede bestemmelser på sigt bliver tale om en mere ensartet skov, hvor nogle arter forsvinder. Det er almen naturviden, at der er langt flere ledsagearter tilknyttet hjemmehørende arter end ikke-hjemmehørende arter. Da der tillige er tale om et Natura 2000-område, er kommunen direkte forpligtet til at arbejde for at sikre målopfyldelse i henhold til den pågældende Natura 2000-plan.

Miljøvurderingslovens bestemmelser

Det er fortsat DNS vurdering, at fredningsforslag er omfattet af miljøvurderingslovens § 8 stk. 2, hvilket der er truffet afgørelse om i en række lignende fredningssager.

Øvrigt

En fredning tilsidesætter ikke myndigheders og lodsejeres forpligtigelser i henhold til Natura 2000-reglerne. Det betyder f.eks., at en lodsejer fortsat vil skulle anmelde visse aktiviteter på skovbevoksede fredskovspligtige arealer jf. skovlovens § 17 og sikre, at der ikke sker ødelæggelse af bilag IV-arters yngle- og rastområder.

...”

Fredningsnævnets afgørelse

Der er ikke pligt til at udarbejde en miljøvurdering.

Fredningsnævnet har gennemgået og vurderet screeningen foretaget af Danmarks Naturfredningsforening og sammenholdt de enkelte vurderinger i screeningen med fredningsforslaget og udkastet til fredningsbestemmelser, høringssvarene og sagens oplysninger i øvrigt.

Hele området, der foreslås fredet, er beliggende i Natura 2000-område nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne, som består af habitatområde nr. 162 og fuglebeskyttelsesområde nr. 80. En del af området er allerede fredet ved ældre tilstandsfredninger og/eller er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og/eller er fredskov.

Det er oplyst, at fredningsforslaget med screeningsnotatet er udarbejdet ved anvendelse af blandt andet offentligt tilgængelige data, herunder Miljøportalens Arealinformation og Miljøgis, der leverer bl.a. statslige og kommunale data og ved inddragelse af lokalviden og viden fra besigtigelser.

Det fremgår af screeningsnotatet, at der for ingen af miljøparametrene ved vurderingen af fredningsforslaget kan konstateres nogen negativ påvirkning, men at fredningsforslaget vil have uvæsentlige miljømæssige konsekvenser, der ikke vil være negative, men alle vil være neutrale eller positive. Vedrørende Natura 2000 fastlægger fredningsforslaget ikke konkrete foranstaltninger, der vil kunne påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget væsentligt, men tilvejebringer mulighed for at udarbejde en plejeplan under rammerne af Natura 2000-planlægningen i området, som der igennem vil understøtte målsætningerne i Natura 2000-planen, hvilket er nærmere beskrevet i screeningsnotatets væsentlighedsvurdering, der er gengivet ovenfor.

Fredningsnævnet bemærker, at det forhold, at fredningsforslaget omfatter ca. 642 ha. og ved en eventuel gennemførelse vil være et at de største områder, der ved en enkeltfredning fredes på Bornholm, ikke i sig selv kan begrunde udarbejdelse af en miljøvurdering, hvorved bemærkes at flere nyere lokale fredninger i Danmark omfatter tilsvarende eller større arealer (eksempelvis Vejle Ådal med ca. 845 ha. fordelt på 105 lodsejere, Treldekovene med ca. 642 ha. fordelt på 54 lodsejere og Esrum Søes omgivelser med ca. 715 ha. fordelt på 72 lodsejere), hvilket ikke har krævet miljøvurderinger. Fredningsnævnet bemærker endvidere, at fredningsforslagets bestemmelser om henholdsvis ”Ny lysåben natur” og ”Naturnær skovdrift” på arealer, der hovedsageligt allerede er fredet ved ældre tilstandsfredninger, og en fortsat skovdrift på ”Øvrige skovarealer” med mere blandskov ikke efter miljøvurderingsloven og EU-regulering og praksis kan anses for en ændret arealudnyttelse.

Fredningsnævnet finder, at der ikke er andre forhold i fredningsforslagets bestemmelser, der i sig selv eller sammen gør en miljøvurdering påkrævet.

Samlet vurderer fredningsnævnet, at en eventuel fredning i overvejende grad som anført i fredningsforslaget og screeningsnotatet må forventes at sikre, videreføre og tydeliggøre områdets nuværende karakteristika, herunder understøtte og fremme områdets geologi, fortidsminder, arter og naturtyper, naturplejen og natur- og landskabsbeskyttelsen, hvorfor fredningsforslaget ikke vil få negativ indvirkning på miljøet i miljøvurderingslovens forstand.

Samlet og på baggrund af hele formålet med fredningsforslaget træffer fredningsnævnet derfor afgørelse om, at der ikke skal udarbejdes en miljøvurdering af fredningsforslaget, jf. miljøvurderingslovens § 10.

Denne afgørelse er truffet af et enigt fredningsnævn.

Klagevejledning

En afgørelse efter § 10 i miljøvurderingsloven om, at myndigheden ikke skal gennemføre en miljøvurdering af planer og programmer eller ændringer deri, kan påklages efter reglerne fastsat i den lovgivning, som planen eller programmet udarbejdes i henhold til.

Myndighedens afgørelse, som træffes ved gennemførelsen af en miljøvurdering efter § 8, stk. 1, kan påklages efter reglerne fastsat i den lovgivning, som planen eller programmet udarbejdes i henhold til.

Der kan derfor klages over denne afgørelse til Miljø – og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort.

Klagen skal ifølge miljøvurderingslovens § 48, stk. 1, jf. lov om naturbeskyttelseslovens § 43 indgives på Miljø – og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på klagenævnets hjemmeside – www.naevneneshus.dk

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. miljøvurderingslovens § 48, stk. 1, jf. naturbeskyttelseslovens § 43:

- Ejere og brugere
- Enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse,
- Statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, samt organisationer m.v. som antages at have en væsentlig interesse i forslaget.

Det er en betingelse for Miljø – og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016 niveau).

Klagegebyret reguleres. Klagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt.

Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- Klageren får helt eller delvist medhold i klagen, eller
- Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse, eller fordi klage ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er en forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- Der er indledt forhandling med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- Klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent.

Denne afgørelse sendes til myndigheder, berørte lodsejere og naturorganisationer og øvrige, der gav møde og registrerede sig på det offentlige møde den 19. juni 2024 om fredningssagen.

Henrik Engell Rhod